

MILIARRAK BANATUZ EROSI NAHI LUKE ERRUGABETASUNA SACKLER FAMILIAK OPIOIDEEN GAMELUAK

Bizkarreko ala buruko mina arintzeko medikuak kontseilaturiko Oxycontin erremedioa hartu eta jonki bilakatu direnak milaka dira AEBetan. Geroz eta gehiago daude gurean ere. 1999 eta 2017 urteen artean, 400.000 ziren gaindosiz hildako amerikarrak. Sackler dinastia dugu sarraskia horren erantzule eta gaur egun 2.300 salaketa ditu bere kontra. Hamabi miliar dolarren truke, auzibideen abandonatzea proposatzen die auzi-jartzaileei. Denek ez dute onartu tratua.

JENOFA BERHOKOIRIGGIN

Kapitalismo basatian aitzina egin ahal izateko ezinbestekoa den bihozgabetasunaren adibiderik onenen artean legoke Sackler familia. Arthur, Mortimer eta Raymond anaiak. Berriki arte Purdue Pharma farmazia laborategiaren jabe izandakoa. Jada zeuzkan miliarka dolarrei beste miliar batzuk gehitzeko, ehun milaka heriotz eragin dituen familia: 35 miliar dolarreko salmenta, 400.000 amerikarren heriotzaren truke. Opioiden osaturiko erremedioen gibelean gordetzen den familia dugu. “Sackler familia droga trafikante bezala epaitua izatea nahi dut”, zion Max Rose AEBetako Kongresuko hautetsi demokratik duela urte zenbait. Auzibideen zerrenda luzea abiatu da, ehunka salaketa dituztelako haien aurka. Testuinguru horretan argiratu berri dira haren jukutriak, *Opioid files* izenez ezaguturiko dokumentuetan.

Sackler dinastiaren berri eman zigun Pello Zubiriak, *OxyContin epidemic AEBetan: gure medikuak bihurtu gaitu jonki* izenburuko Net Hurbilean, iragan 2018ko otsailaren 25ean. Talentu handiko Nan Goldin argazkilaria bizipenetik abiatu zuen erreportaia: “2014an Berlingo mediku batek gomendatu zion OxyContin ezkerreko eskumuturreko tendinitisa arintzeko. ‘Lehenbizikoz errezetatu zidaten 40 miligramo hartzea eta izugarri eragin zidan, goragaleak, makalaldia. Denborarekin, ordea, egunean 450 mg behar nituen”. 1995tik aitzina hasi ziren merkaturatzen erremedio hori –ulertu, droga gogor bai-

na legal hori-. Hogeita bost urte geroago, 2.300 salaketa dira familia horren kontra, gehienak hiri eta estatuek jarritakoak.

DEPENDENTZIA ARRISKUA GORDEZ

Ordura arte eritasun larriek ondorioztatu minak arintzeko baliatua zena, ohiko bilakara eta edonori ematen hasi ziren 1995ean, Food and Drug Administration egiturak medikamentua merkaturatzeko baimena emanik. Baimena emandako batzarraren buru zen Curtis Wright medikua Purdue Pharmaren zuzendaritzan sartuko zen bi urte geroago. Komunikazioari bideraturiko aurrekontua 187.500 dolarrekoa bazuten 1996an, 4 milioikoa zuten bost urte geroago. Inbertsioak anitzez gehiago ekarriko zuela bazekitelako. OxyContin izeneko botikak morfinarekin duen antzekotasuna gordetzea zuten lehentasun. “Morfina bezain ‘eraginkorra’ dela erakutsi dezakegu, baina morfina bezain ‘azkarra’ denik ez dugu erran behar” kontseilua jaso zuten marketen arduradun baten partetik. Zintzoki jarraituriko gomendioa.

Ederki funtzionatu zuen jukutriak: nahiz eta morfina baino bi aldiz azkarragoa izan, opioide ahulen multzoan sailkatu zuten, morfinitik urrun. Buruko, juntetako zein bizkarreko minak lasaitzeko banatuz, helburua bete zuen familia: 1996tik 2000ra, 50 milioi dolarretik 1.000 milioi dollarrera igo ziren salmentak. Hiru miliar dolar ondorioztatu zituzten 2010eko salmentek. Sekula ez aski,

“zer egin dezakegu salmentak oraindik gehiago bultzatzeko eta erritmo azkarragoz garatzeko?” galdetu zuen Richardek. Aterabideak milioiak ondorioztatu zituzten: beherapen kartak banatu zituzten, lehen bost ordenantzen botikak merkeago pagatzeko gisan. Horrela bihurtu ziren jonki – gaindosiz hiltzeraino – min bat arintzeko asmoz medikuaren etxetik pasatuko milaka eta milaka. Erremedioak ondorioztatzen duen dependentzia gutxietsi izana leporatua zaie auzietan. Zailtasunekin gezurtatuko dutena, nahitara isildu zutelako elementu hori. Dependentzia keinuak “dosia emendatu behar diren seinale” zirela azaltzen zitzaizkien medikuei. Brandeisgo unibertsitatean opioideei buruzko ikerketa zentroan dabilen Andrew Kolodnyk oroitzen ditu gabezia zeuden pazienteak: “Baina sorpresa handiz, erran ziguten ez zela adikzioa, ‘pseudo-adikzioa’ zela. Opiak gehiago eman behar genizkien. ‘Pseudo-adikzio’ kontzeptua nahitara aurreratu zuten, opioideak sustatzeko”. Kontua da minaren tratamenduan adituak diren American Academy of Pain Medicine (AAPM) eta American Pain Society (APS) egiturak ere diruztatzen zituela Purdue Pharmak. Eskandalua plazaratuko zuen eragilerik ez zen, guztietan zuelako familia eskua –dirua– sarturik. Paraleloki, botiken merkatu beltzaren garapena geldiarazi ez izanaz ere akusatua da familia.

Dependentzia frogak gorde zitzaizketen, baina nekez gordeko zituzten gor-

GAINDOSIAZ HILDAKOAK

EGUNERO 130 AMERIKAR HILTZEN DIRA OPIOIDEEZ OSATURIKO BOTIKENGATIK. AEB-ETAN, HEMERETZI MINUTURO SORTZEN DA OPIOIDEEEN DEPENDENTZIA DAUKAN NIÑI BAT; HEROIN BABIES DEITU OHI DIRA.

putz dependenteak eta gaindosiaz hildakoak. 1999tik 2002ra, minaren kontrako botikek ondorioztatu hildakoen kopurua %91az emendatu izanak argiratu zuen eskandalua. Gaindosiagatik bizia galdu dutenen zerrenda luzeegia da. AEBetan 200.000 daudela plazaratu zuen Zubiriak, bi urte geroago, doblatu egin da zifra ofiziala: 400.000 dira 1999 eta 2017 artean hildakoak, -horien erdiak medikuaren preskripzioari esker jasotako sendagailuengatik-. Denetarik dugu jorkien artean: klase sozial, jatorri, lanbide eta adin orotarikoak. Hogei urtez kontsumitzaileen profila aldatu bada ere, emakume zuriak dira lehenik hunkiak, klase ertain apalekoak eta baserri mundukoak. Bizirik darrai desmasiak: egunero 130 amerikarrek dute bizia galtzen botika horiengatik. Hemeretzi minuturo

sortzen da *heroin babies* edo opioideen dependentzia daukan nini bat AEBetan.

DIRUZ, AUZIAK SAIHESTU NAHIAN

Lehenbizikoz pagatu behar izan zuen Johnson&Johnson laborategiak 635 milio dolarreko isuna 2007an. Orduz geroztik, ahal bezala isunak saihesten dabilta. Eta, lortzen ere dute, diruak dakarren botereari esker. Auzibideak saihesteko gogoz, porrota aurkeztea erabaki zuen iazko irailean Purdue Pharmak. Salaketa jarri dutenei 10 eta 12 miliar dolar artean banatzea proposatu zien, -3 eta 4 miliar artean familiak eta beste 1,5 Mundipharma filialak ordaindurik-. Diru hori opioideen krisiari aurre egiteko neurrietara bidaratu litzatekeela zehaztu zuen. 27 estatuk onartu bazuten ere, beste 25ek errefusatu zu-

ten. Laetitia James New Yorkeko prokuradorea haserre dago: "Bost axola dauka justiziaz Sackler familiak, porroskak banatu nahi dizkie biktimei".

AEBetako hemeretzigarren familia aberatsena da, 13 miliar dolarrekin. Justu epaiketak aitzin, zerga ihesa egin izana ere argiratu zen. Bihozgabekeria ez doa ttipituz belaunaldiz belaunaldi: Richardek, hau da, Raymondoren semeak, opioideen menpekotasunari aurre egiteko botika bat patentaturik du. Paraleloki, Mundipharma laboratoriorari esker, opioideen merkatua mundu mailara hedatzen dabil. Gurean, OxyContin eza-gunaz gain, Sevredol, MST Continus, Palladone, Targin, Zytram, Sophidone, Sevredol, OxyNorm, Moscontin, Demerol, Dicodin, Pentrox edota Fentanyl botikek dute opioidea. ●

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

f w